სემინარი 3 — „შეიძლება გადაფიქრება?“

ევროკავშირის სამართალი · კვირა 3 · ქეისი: Wightman (2018)
გიორგი კობერიძე · ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სემინარი 3 — „შეიძლება გადაფიქრება?“

> **ფორმატი:** Case Method · 50 წთ · სამი გუნდი (მომჩივნები / საბჭო და კომისია / ბრიტანეთის მთავრობა) → პლენარული დისკუსია → „სასამართლო“ **მოსამზადებლად:** დარიგება (კვირა 3), ნაწილი II · ქეისის ფაქტები ქვემოთ · TEU მუხ. 50 დედანში

რატომ ეს ქეისი

50-ე მუხლი **გასვლის** პროცედურას აწესრიგებს, **დაბრუნებას** — არა. 2018 წლის ბოლოს, როცა ბრიტანეთის გასვლამდე რამდენიმე თვე რჩებოდა, შოტლანდიელმა და ბრიტანელმა პოლიტიკოსებმა სასამართლოს ჰკითხეს: თუ ქვეყანა **გადაიფიქრებს** — შეუძლია თუ არა უბრალოდ თქვას „ვრჩებით“? თუ ამას სხვა 27-ის **ნებართვა** სჭირდება?

ხელშეკრულება დუმს. ამიტომ ეს **განმარტების** ქეისია: ტექსტი, მიზანი, კონტექსტი, ისტორია — და ღირებულებები.

ნაწილი A — ფაქტები

Wightman and Others v Secretary of State for Exiting the European Union, Case C-621/18, 2018

1. **2016-06-23** — რეფერენდუმი; უმრავლესობა გასვლის მომხრეა. **2017-03-29** — პრემიერ-მინისტრი, 2017 წლის კანონით უფლებამოსილი, ატყობინებს ევროპულ საბჭოს გასვლის **განზრახვას** (TEU 50(2)). *(პარ. 7, 9 — PDF გვ. 4–5)*
2. ბრიტანეთის 2018 წლის კანონით, გასვლის შეთანხმების რატიფიკაციას **თემთა პალატის** დამტკიცება სჭირდება. *(პარ. 8, 13)*
3. **2017-12-19** — შოტლანდიის სასამართლოში (*Court of Session*) შედის სარჩელი. მომჩივნები — შოტლანდიის პარლამენტის, ბრიტანეთის პარლამენტისა და ევროპარლამენტის წევრები. ისინი ითხოვენ განმარტებას: **შეიძლება თუ არა შეტყობინების ცალმხრივად გაწვევა**. *(პარ. 10)*
4. მათი მიზანი: დეპუტატებმა იცოდნენ, რომ ხმის მიცემისას **ორი** კი არა, **სამი** გზაა — გასვლა შეთანხმების გარეშე, გასვლა შეთანხმებით, ან **გაწვევა და დარჩენა**. *(პარ. 15, PDF გვ. 6)*
5. პირველი ინსტანციის მოსამართლემ უარი თქვა მიმართვაზე: კითხვა **ჰიპოთეტურია** და პარლამენტის სუვერენიტეტს ეხება. სააპელაციო პალატამ **მიმართა** ლუქსემბურგს; მთავრობის მცდელობა, ეს შეეჩერებინა, ბრიტანეთის **უზენაესმა სასამართლომაც** უარყო. *(პარ. 11, 16–17)*
6. საქმე **დაჩქარებული** პროცედურით განიხილა სასამართლოს **სრულმა შემადგენლობამ**. *(პარ. 18–19; PDF გვ. 1)*

კითხვა, რომელიც სასამართლოს დაუსვეს:

> „როცა წევრმა სახელმწიფომ, 50-ე მუხლის შესაბამისად, ევროპულ საბჭოს გასვლის განზრახვა შეატყობინა, უშვებს თუ არა ევროკავშირის სამართალი ამ შეტყობინების **ცალმხრივად** გაწვევას; და თუ კი, რა პირობებით და რა შედეგით?“
>
> *ორიგინალი:* „Where, in accordance with Article 50 [TEU], a Member State has notified the European Council of its intention to withdraw from the European Union, does EU law permit that notice to be revoked unilaterally by the notifying Member State; and, if so, subject to what conditions and with what effect relative to the Member State remaining within the European Union?“ — *პარ. 16, PDF გვ. 6*

ნაწილი B — სამი გუნდი

	⚖️ **მომჩივნები** (Wightman და სხვ.)	🇪🇺 **საბჭო და კომისია**	🇬🇧 **ბრიტანეთის მთავრობა**
მთავარი პოზიცია	გაწვევის უფლება არსებობს და **ცალმხრივია** *(პარ. 37)*	გაწვევა შეიძლება, მაგრამ **არა ცალმხრივად** *(პარ. 38)*	კითხვა **დაუშვებელია** — ჰიპოთეტურია *(პარ. 20)*
რის საფუძველზე	ანალოგია 50(1)-თან: გასვლაც ხომ სახელმწიფოს **კონსტიტუციური** გადაწყვეტილებაა *(პარ. 37)*	ცალმხრივი გაწვევა 50(2)–(3)-ის **მოწესრიგებულ** გასვლას გვერდს აუვლის *(პარ. 39)*	მთავრობას გაწვევა არც მიუღია, არც **განიხილავს**; დავა არ არსებობს *(პარ. 20–21)*
საფრთხე / არგუმენტი	თუ შეტყობინება **აუცილებლად** გასვლით მთავრდება, სახელმწიფოს შეიძლება გასვლა **აიძულონ**	**„საათის გადატვირთვა“:** გაწვევა ვადის ბოლოს → ახალი შეტყობინება → ახალი 2 წელი, უსასრულოდ *(პარ. 40)*; გაწვევის **მუქარა** მოლაპარაკებაში *(პარ. 41)*	ეს **საკონსულტაციო დასკვნის** მიღების მცდელობაა TFEU 218(11)-ის გვერდის ავლით *(პარ. 23)*
რა გამოსავალი	—	გაწვევა — მხოლოდ ევროპული საბჭოს **ერთსულოვანი** თანხმობით *(პარ. 42)*	მხოლოდ პირდაპირი სარჩელები, **თუ** გაწვევა მართლა მოხდება *(პარ. 24)*

ნაწილი C — მოსამზადებელი კითხვები (ყველა სტუდენტისთვის)

1. წაიკითხეთ TEU 50(2): სახელმწიფო ატყობინებს თავის **„განზრახვას“** (*intention*). რა მნიშვნელობა აქვს ამ ერთ სიტყვას?
2. 50-ე მუხლი გაწვევაზე დუმს. **ოთხი** განმარტების მეთოდიდან (ტექსტი, მიზანი, კონტექსტი, ისტორია) რომელი უჭერს მხარს თქვენი გუნდის პოზიციას?
3. საბჭოსა და კომისიის „საათის გადატვირთვის“ არგუმენტი — რეალური საფრთხეა? როგორ დაიცავდით მისგან ევროკავშირს **ერთსულოვნების** მოთხოვნის გარეშე?
4. ბრიტანეთის მთავრობა ამბობს: „ჩვენ არ ვაპირებთ გაწვევას — ესე იგი, დავა არ არის“. რატომ შეიძლება ეს არგუმენტი **არ** იყოს საკმარისი? (მინიშნება: **ვინ** წყვეტს, საჭიროა თუ არა მიმართვა — ეროვნული სასამართლო თუ ლუქსემბურგი?)